

אשכול יוסף

מאוצרותיו של הרב יוסף חי סימן טוב שליט"א
מחבר סדרת הספרים "אשכול יוסף" עה"ת והמועדים
וספרי "כרם יוסף" על הש"ס

מתקנות ועקרונות התורה

בנינים והידושים להג מתן תורה

איך יכולים ישראל לטעון על קבלת התורה מפני שהיתה באונס והלא מוזמת אונס מיתה האדם גומר בדעתו וקונה ומקנה?

(קידושין 3), מגיד משנה (פ"ד מהל' אשוח' ה"ב), ד"מ (לצה"ע סי' מ"ב ס"א סק"ב), ב"ש (סס סק"ב). והוכיחו כן מדברי הרמב"ם והרב המגיד שאין חילוק בין קונה למקנה, ודחו דברי הרמ"א מכל וכל. וכן העיר בפ"ת (ח"מ ט"ז סק"ב), והביא שגם בספר שער משפט (סק"ד), כ' שכן מבואר בחי' הרשב"א ריש קידושין כנ"ל, והדבר יוצא מפורש מפסק השו"ע באבה"ע (סי' מ"ג ס"ב), שמי שכפוחו לקדש אשה עד שאמר רוצה אני, הרי היא ספק מקודשת. וכן נראה מדברי הגר"א שם שאין חילוק בין אנסוהו למכור לאנסוהו לקנות. גם ערוך השולחן (ח"מ סי' ר"ה סעיף י"ט), הביא שיש חולקים בדבר, וכתב ואדרבא יותר קונה אדם ברצון משמוכר. ואפשר שאף לדבריהם דמהני לקנות היינו אגב שמקבל מיד באותה שעה את החפץ שיש לו בו הנאה, אבל בקבלת התורה, שעיקר השכר הוא רק לעת"ל, בזה לא מהני גמר וקונה, או שמא יש לדחות, דזיל מהא השכר, מ"מ אגב מיתה קנו חיובי התורה עצמה.

ונראה ליישב דהנה כבר אמר אדונינו דוד המלך ע"ה (שמואל ב' כ"ד י"ד), "נפלה נא ביד ה' כי רבים רחמיו וביד אדם אל אפולה", ופירש המלבי"ם: ראה דוד כי עונש הרעב הוא עונש טבעי, ועונש החרב עונש התלוי בבחירת אדם, לכן בחר בדבר אחר שהוא תלוי בהשגחה, ורבו רחמי ה'. וא"כ הרי ודאי לא דומה אונס מיתה שבא על ידי הקב"ה, שכולו אל מלא רחמים, ועושה הכל לטובת בריותיו, ואין דבר רע יורד מן השמים (צ"ד ב"ב ג), וא"כ אונס של הקב"ה אינו אונס כל כך, משא"כ להבדיל אלפי הבדלות אונס מיתה של העכו"ם, שבדיון הוא אונס שמחמתו גמר ומקני.

עוד נראה ליישב ע"פ דבריו המפורסמים של רבינו הרמב"ם בהלכות גירושין (פ"ב ס"ב), שמי שהדין נתן שכופין אותו לגרש את אשתו ולא רצה לגרש, ב"ד של ישראל בכל מקום ובכל זמן מכין אותו עד שיאמר רוצה אני ויכתוב הגט והוא גט כשר, וכן אם הכהו גוים ואמרו לו עשה מה שישאל אומרין לך ולחצו אותו ישראל ביד הגוים עד שיגרש הרי זה כשר, לפי שאין אומרין אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחוייב מן התורה לעשותו, כגון מי שהוכה עד שמכר או נתן, אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו אין זה אונס ממנו אלא הוא אנס עצמו בדעתו הרעה. לפיכך זה שאינו רוצה לגרש, מאחר שהוא רוצה

הנה רבינו המשנה למלך (פ"י מהל' מכה ה"ב), הקשה קושיא גדולה ונפלאה, דלפי מאי דקי"ל דבאונס מיתה לא מהני טענת אונס, דמחמת סכנת מיתה גמר ומקני, צ"ע מ"מ"ש במסכת שבת (פ"ב), עה"פ "ויתייצבו בתחתית ההר", אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא, מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כנגיית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם, אמר רב אחא בר יעקב, מכאן מודעא רבה לאוריינתא, ופירש רש"י: שאם יומינם לדין למה לא קיימתם את מה שקבלתם עליכם, יש להם תשובה, שקיבלוה באונס. וקשה כיון שהיה להם אונס מיתה, ממילא אפי' שהיו אנוסים קבלת התורה שקיבלו עליהם הוי קבלה גמורה, והניח שאלה גדולה זו בצ"ע?

הנה רבינו המשנה למלך (פ"י מהל' מכה ה"ב), הקשה קושיא גדולה ונפלאה, דלפי מאי דקי"ל דבאונס מיתה לא מהני טענת אונס, דמחמת סכנת מיתה גמר ומקני, צ"ע מ"מ"ש במסכת שבת (פ"ב), עה"פ "ויתייצבו בתחתית ההר", אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא, מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כנגיית, ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם, אמר רב אחא בר יעקב, מכאן מודעא רבה לאוריינתא, ופירש רש"י: שאם יומינם לדין למה לא קיימתם את מה שקבלתם עליכם, יש להם תשובה, שקיבלוה באונס. וקשה כיון שהיה להם אונס מיתה, ממילא אפי' שהיו אנוסים קבלת התורה שקיבלו עליהם הוי קבלה גמורה, והניח שאלה גדולה זו בצ"ע?

והנה הב"י (ח"מ סי' ר"ט), מביא מבעל העיטור (לוח מ' מודעא מ"א), שדוקא אנסוהו למכור גמר ומקני, אבל אנסוהו לקנות לא אמרינן אגב אונסיה גמר וקני, כדאמרין (צ"ב מ"ב). מודה שמואל היכא דיהיב זוזי, והביאו להלכה הרמ"א (ט"ז סעיף י"ב), שדוקא מי שאנסוהו למכור המכירה חלה, אגב אונסיה גמר ומקנה, כדאיתא בגמ' (צ"ב מ"ב), אבל אנסוהו לקנות, אינו קניין, ולפי"ז נראה דניחא קושיית המשנה למלך, די"ל שאף מה דמהני מחמת אונס מיתה, היינו להקנות ולמכור, אבל לא לקנות לעצמו. ואולם רבים מהפוס' חולקים ע"ז וסוברים, שאין חילוק בין אנסוהו למכור או לקנות, שכיון שקיבל חפץ ודאי גומר וקונה, וכתבו דאדרבה כ"ש הוא, שהקונה עדיף מהמוכר, שהנאתו של הקונה מרובה מהנאתו של המוכר, וכן דעת הרשב"א

מדוע המלאכים נתנו מתנות למשה רבינו זורף התנגדותם ליתן את תורה לישראל?

"מיד כל אחד ואחד נעשה לו אוהב, ומסר לו דבר, שנא' (ספ"ט) עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם, בשכר שקראוך אדם לקחת מתנות. אף מלאך המוות מסר לו דבר, שנא' (נמדבר י"ז) ויתן את הקטרת ויכפר על העם ואומר ויעמד בין המתים ובין החיים, אם לא שמלאך המוות אמר לו למשה, מניין היה יודע, [שבת דף פט]."

נראה לבאר בס"ד כי חלק מחלות מהלך נתינת התורה למשה ע"י המלאכים תחילה, הוכרחו המלאכים ליתן למשה מתנות כדי להוציא התורה מרשותם לרשות משה, דהנה כבר ידעת תמימה המפרשים, למה המלאכים התנגדו שתינת התורה לישראל, והלא תורה מונחת בקרן זוית וכל הרוצה ליטול יבוא ויטול, כי התורה היא כמו אש שלהבת, נר לאחד נר למאה, ולא תחסר תורה מהמלאכים על ידי נתינתה לישראל? ועוד הלא טענותיו של משה, הם טענות קשות וחזקות שהתורה נכתבה לישראל, שהרי המלאכים לא ירדו למצרים ולא נשתעבדו לפרעה, וכן כל המצוות שבתורה אינן שייכות במלאכים כלל? ומבארים המפרשים כי בנתינת התורה למשה וישראל, נמסרה לנו הבעלות על התורה והנהגת העולם, ועל זה התקוממו והתנגדו המלאכים, שעד נתינתה היתה הנהגת העולם מסורה בידי המלאכים.

ועל כן כאשר קיבלו המלאכים את טענותיו של משה ומסרו לו את התורה, היה כאן מסירת קניין בעלות על התורה והנהגת העולם, ולפי זה יש חיסרון גדול בקניין, דאיתא בגמרא (ז"ב מ"ג), שאם תלו וכפו אדם שימכור דבר, עד שהוכרח ונתרצה בליט ברירה למכור, אמר רב הונא המכר מכר. ובתחילה הגמ' מסבירה שהטעם שכל מכירה אפילו מרצון, זה מחמת שהמוכר נדחק ונצרך למעות, ולא מפני שמתחילה רוצה למכור. והגמ' דוחה שיש חילוק בין אדם שמכירה עצמו למכור שמתרצה למכירה, לאחרים שמכריחים אותו למכור. ומסקנת הגמרא (מ"ג), שדין זה נלמד מסברא שמתוך האונס האדם מקנה את החפץ, שהמוכר מתרצה כדי שייחזרו לנפשו ומפני קבלת המעות. ויוצא נפק"מ שאם כפו אדם ליתן מתנה, שלפי הסברא הראשונה הרי זה מועיל, אך למסקנת הגמרא אינו מועיל. וכן נפסק בשו"ע (ט"ו מ"ב), שדוקא מכירה באונס שהקונה נתן מעות הוי מכירה, אבל במתנה לא הוי מתנה, ויכול הנותן לחזור בו אפילו שלא מסר לפני כן מודעה בפני עדים לבטל את המתנה, כמבואר בנושאי כלים שם.

ולפי"ז בנידו"ד כאשר השי"ת אמר למשה אחוז בכיסא כבודי והשב להם תשובה, והחל משה לטעון למלאכים טענות שהתורה אינה שייכת להם כלל, ומתוך כך הוכרחו להודות להם, יש מקום לבעל דין לטעון שמסירת התורה למשה היתה באונס ולא מרצון המלאכים כלל, שהרי משה לא נתן למלאכים כלל תמורה בעד התורה. לכך המלאכים נתנו למשה רבינו מתנות, להורות שהנתינה היתה במתנה גמורה בלב שלם, ולא מתורת אונס כלל, והרי זה דומה למ"ש (קידושין נ"ג: וע"ה), כיצד אמרו תורם שלא מדעת תרומתו תרומה, הרי שירד לתוך שדה חבירו וליקט ותורם שלא ברשות, אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה, ואם לאו תרומתו תרומה, ומניין היה יודע אם חושש משום גזל אם לאו, הרי שבא בעל הבית, ומצאו ואמר לו כלך אצל יפות, אם נמצאו יפות מהם תרומתו תרומה, ואם לאו אין תרומתו תרומה, היו הבעלים מלקטים ומוסיפים בין כך ובין כך תרומתו תרומה.

וראה בזה עוד 10 תירוצים

בספר "אשכול יוסף" מועדים (שעש"ט ס"ד)

להיות מישראל, רוצה הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני כבר גירש לרצונו. ומעתה כמו"כ י"ל לענין מתן תורה, שכיון שאין דבר טוב לישראל יותר מקבלת התורה, ממילא לא חשיב אונס כלל, שאדרבה הוא אך ורק לטובתם, וא"כ אדרבה צריך להבין מהו זה שאמרו בגמ' מכאן מודעה רבה לאורייתא, ואיך שייך טענת אונס בכפיית קבלת התורה. ונראה ליישב בס"ד דהנה הכפייה עניינה להיות בבחינת גדול המצווה ועושה יותר ממי שאינו מצווה ועושה כמו"ש בקידושין (ב"ב), ופירשו התוספות דהיינו טעמא דמי שמצווה ועושה עדיף לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור ממי שאין מצווה שיש לו פת בסלו שאם ירצה ניה, והתוספות רא"ש והריטב"א והיעב"ץ פי' כיון שמצווה היציה"ר נלחם ומתגרה בו שלא יעשה המצווה, ולפום צערא אגרא. ועל כן המודעה רבא לאורייתא, שהיו מקבלים את התורה בלא אונס כפיית ההר, וממילא יצה"ר לא היה מעכב ולא היו חוטאים, אלא אדרבה מקיימים את התורה מרצון, ולפי"ז נראה גם קושיית המשנה למלך, דאדרבה כל טענת האונס בקבלת תורה, אין עניינה שהאונס לא חל, אלא אדרבה חל היטב.

ידידי הגאון ר' יוסף ברכה שליט"א מחו"ר "ברכת אברהם" השיבני דאה"נ לא הוי מודעה לאורייתא לבטל הקבלה של קיום התורה ויגיעתה אלא שאין לבוא בטענה למה אין מקימים אותה בשמחה, שכידוע ע"ז עיקר התביעה, כמו"ש "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוךך בשמחה", ולפי"ז י"ל בס"ד דזה מ"ש חז"ל הדר קיימוה בימי אחשוורוש מאהבת הנס, היינו שקיבלו לקיימה באהבה.

ושמעתי באומרים לי דשאני מתן תורה שהוא קבלת עבדות ומנלן שלהיות עבד גמר ומקני, וצ"ע דמנלן שלא, שהרי כדי להישאר בחיים גמר ומקני אף להיות עבד.

ע"ל בס"ד יישוב לאמיתתה של תורה, דשאני מציל עצמו מפני אונס מיתה בנתינת הקרקע לאנס, דבזה שפיר הציל עצמו לחיים, משא"כ בקבלת התורה שנתחייב בו בהרבה מצוות שמיתה תלויה בהם, שאם לא יקימוה מתחייבים מיתת בי"ד או כרת ומיתה בידי שמים, נמצא שאין כאן אגב אונס גמר ומקני בהצלתו, כי כביכול לא ניצלו לגמרי, ועדיין שרויים בסכנת מיתה, ואולם מאהבת הנס בימי אחשוורוש, השכילו להבין שאדרבא ואדרבא, אף מיתה של התורה חיים הם אצל ישראל, כי הם השכילו להבין כי המיתה לעוה"ב זה המיתה, ורשעים בחייהם קרויים מתים, ואין אצל הצדיקים מיתה כמו שהארנו בזה בכמה מקומות, ולכן בפורים השכילו להבין כי זה החיים האמיתיים אף המיתה שהתורה מצווה, ועוד כי במה שימות על קדושת ה', או אפי' אם ימיתוהו על עונו ויתכפר לו ויזכה לחיי נצח חיים הם לו.

ומצאתי להחת"ס (פפ"ט י"ח), שתיירץ שישראל אמרו בנפשם מה לי הכא מה לי התם, שנתיראו מן האש הגדולה כמו"ש תוספות שם, ואמרו הבורח מהאש יפול אל הפח כפיית ההר, ובוזה לא שייך אגב אונס מיתה גמר ומקנה, שלא חשבו להימלט ממיתה, ודבריו צע"ג דמשמע דר"ל שלא היתה דעתם על הצלה בקבלת התורה, אלא ברחו מהאש לכפיית הר סיני, בבחינת מה לי הכא מה לי התם, והוא תמוה מאד, שהרי יסוד גדול וקבוע הוא בכל מקום שבכפיית ההר קיבלו עליהם את התורה בקניין גמור, ועיין עוד מה שכתב עוד החת"ס בחי' לגיטין (ס"ג), לתרץ בעניין אחר.

הג מתן תורה:

איך הועיל אמירת "זעשה וזשמע" והלא הקונה תכולת בית או ארצו ואינו יודע מה בתוכו לא קנה?

כמו"ש הרמב"ם (פרק י"ב מהל' מכירה), והרב המגיד בשם רב האי גאון בספר המקוץ, ובשו"ע (ט"ו ס"י ר"ט): האומר לזבירו כל מה שיש בבית זה או כל מה שיש בתיבה זו או בשלף זה אני מוכר לך בכך וכך, ורצה הלוקחז ומשך אין כאן קניין, שלא סמכה דעתו של לוקחז, שהרי אינו יודע מה שיש בו אם תבן או זהב, ואין זה אלא כמשוזה בקוביא!

וא"כ במתן תורה שלא היו יודעים ישראל מה כתוב בתורה כיצד הועיל מה שאמרו: "זעשה וזשמע", והלא יש בזה זיכרון בזמירות דעת?

ראה בזה באריכות דברים נפלאים

בספר "גלילי זהב" - דרשה ב'

מדוע משביעין לתינוק בצאתו מרחם אימו והלא מושבע ועומד מהר סיני?

איתא במסכת נדה (ג), אין התינוק יוצא ממעי אימו עד שמשביעין אותו, שנא' (שעש"מ"ט) "כי לי תכרע כל ברך תשבע כל לשון", "כי לי תכרע כל ברך" זה יום המיתה, שנא' (מלאס כ"ג) "לפניו יכרעו כל יורדי עפר". "תשבע כל לשון", זה יום הלידה, שנא' (מלאס כ"ד) "נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה", ומה היא השבעה שמשביעין אותה? תהיה צדיק ואל תהיה רשע! ואפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה, תהיה בעיניך כרשע. והוי יודע שהקב"ה טהור ומשרתיו טהורים, ונשמה שנתן בך טהורה היא, אם אתה משמרה בטהרה מוטב, ואם לאו הריני נוטלה ממך. וקשה מפני מה משביעים לתינוק לפני שיוצא ממעי אימו שיהיה צדיק, והלא מבואר במס' שבועות (ט), שהאדם כבר מושבע ועומד מהר סיני לקיים את כל התורה?

יישוב א' - לזרו את האדם לקיים שבועת הר סיני

המהרש"א (מ"ט ט), מתרץ שאף שאין שבועה חלה על שבועה, מ"מ שבועה זו, היא כדי לזרו את האדם לקיים את שבועת הר סיני, כדרך שאמרו בגמרא שם, מניין שנשבעין לקיים את המצוה? שנא' "נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך", ומקשה הגמרא והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא? ומתרצת הגמרא שאדרבה החידוש שיותר לאדם לנדור כדי קיים לזרו עצמו. וכן אמר רב גידל אמר רב, האומר אשכים ואשנה פרק זה, אשנה מסכת זו, נדר גדול נדר לאלהי ישראל, אע"פ שמושבע ועומד מהר סיני, מזרז עצמו לקיים את השבעה.

יישוב ב' - להתפיס את הגוף בקדושה כנדר בחפצא

בספר עמק יהושע להגאון ר' יהושע אייזיק שפירא זצ"ל (מ"א ע"ו ז' שנת מ"פ"ה), ובספר אור האגדה (מ"ג שנת ה"ט) מתרצים, דהנה בנדר החלות על החפץ, שאוסר את הדבר בהנאה וכדומה, ואין לנדר שום שייכות על האדם הנודר, משא"כ שבועה הוא איסור גברא, שאוסר עצמו מהחפץ, אבל עדיין אין גופו של אדם נתפס בה כמו בנדר שנתפס בחפץ. ועל כן מה שמשביעים לתינוק במעי אימו: "תהיה צדיק ואל תהיה רשע", אף שאומרים לו בלשון שבועה, הרי זה חל בתורת נדר, שגוף האדם נתפס בקדושה, והקדושה חלה על איבריו של האדם. כמו שמצינו שיש באדם רמ"ח אברים ושם"ה גידים כנגד רמ"ח מצוות עשה ושם"ה מצוות לא תעשה, וכידוע שהעובר עברה פוגם באותו האבר ובחיות הנשמה שמאירה בו באותו האבר, לכך מקדישים את האדם בשעת הלידה ומשביעין אותו תהיה צדיק כנגד רמ"ח מצוות עשה, ואל תהיה רשע כנגד שם"ה מצוות של לא תעשה, ובהיותו והגוף מושועבד למצוה נתפס בקדושה כמו בנייר שהנורות חלה על גופו כתורת נדר.

יישוב ג' - משביעים שיקיים מאהבה

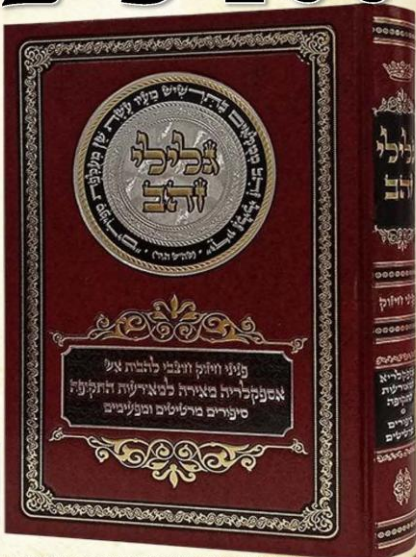
ע"ל בס"ד לפי שהשבועה במעמד הר סיני היתה מתוך כפייה, כמ"ש רבותינו (שם פמ) כפה עליהם הר כנגית, ואח"כ הדור קיבלוה מאהבה בימי אחשורוש, לכך משביע המלאך את נשמת התינוק לפני שיוצא ממעי אימו, לקיים כל מצוות התורה מרצונו באהבה ושמחה, וזאת אחרי שזכה לדעת ולראות עין בעין את יופיה והדרה של תוה"ק, ע"י שלימדו המלאך כל התורה כולה במעי אימו, כמו שדרשו רבותינו ז"ל במס' נדה (ג), (ממאמר הכתוב במשלי י"ד ד), "ויורני ויאמר לי יתמך דברי לך שמור מצוותי וחיה". שור"ש שני"ב תירץ בספר משחת אהרן (מהל' ג), שכיון שעל שבועת הר סיני יש טענת אנוסים היינו, כדאיתא מסכת שבת (פמ), וקי"ל שכל שבועה שבא מוכח אונס לא הוי שבועה, (עי' רמב"ם רפ"ג דשנומת), רק הדרו וקבלו בימי אחשורוש כידוע, ובימי אחשורוש לא היה בכלל נשמות העתידים לבא, לכך משביעין כל תינוק במעי אימו.

וראה בזה 13 תירוצים בספר "אשכול יוסף" מועדים (שנומת ס' כ"ג)

הוציאו!

אספקלריא למאורעות התקופה 100 סיפורים

דרשות וסיפורים על מנחת עניינים, על המלחמה מל באקטובר למניינם, אסוק הר מירוק, הטבח בהר נוף, ימות המשיח, הפינוע בנה יעקב, ועוד ועוד. סיפורים שלא ראו אור, על מן הרב עובדיה יוסף, מן הגר"ח קנייבסקי, ומן ר' גרשון אדלשטיין, פרקים מיוחדים וסיפורים על לימוד תורה, מידות, בין אדם לחבירו, ספר מדרים!!! דברי חיזוק חוצבי להבות אש וסיפורים מפעיימים. לא היה כבושם הזה! עריבות ומתיקות התורה מובטחת!!! הסכמות נלהבות מגדולי ישראל וגדולי ראשי הישיבות שליט"א.

להשיג בכל הנויות הספרים ברחבי הארץ הפצה ראשית: "גיתלר"

כמו"כ במקורות המכירה של מכון "כרם יוסף" בהם ניתן להשיג את שאר יתר ספרי המנחת: **ירושלים:** ספר נוף" צומת בו אילן | הספרייה הספרית רח' דוד | הפצת ספרי קודש" רח' דוד | "ולוסן ספרים" בבתי"ד בעלזא | מקור **הספר "ירידי הספרים" מלכי ישראל 3 נאולה | מקור ברוך:** "נור הקודש" ע"י זוהרי חנה | **בצפת זאב:** "סאר הגבעה" מרכז מ. אגן האיילת **בני ברק:** הרב שאול שולמן רח' סוקולוב 34 בניסה ב' - פנימית 0527618640 בחול: גיטלי והפצת מאזניים **אופקים:** 0533161507 תנחיה 0504136465. אשקלון: "מוריה", רחוב העבודה 28 **לכירורים:** 054-84-60007/8 / 02-5373570

להצלחות עדי מירון ניסים בן זויה

סגולה

סגולה לחג מתן תורה

מרבנו האר"ל

לראות נפלאות בתורה כל קל השנה
ואולי יועיל לכל ימי חייו

בחג השמעות יום קבלת התורה יכוון
בשעת קה"ת באמירת עשרת הדיברות
בהזכרת השם שם היוצא מהפסוק "גל עיני
ואביטה נפלאות מתורתך"

יגהבוה
ילהיותה
יעהטומה
יהתוה
יהנוה
יהפורה
יהלוה
יהאורה

ויכוון באמירת עשרת הדיברות בכונה
גדולה כאילו נאמר מפי הש"ת ממש
לתוך פיו ע"י משה

ויכוון בשם מוה"ש מע"ב שמות

ואו כשירצה לחדש איזה דבר הן
בעבודת הש"ת או בגולה ובנסתר יכוון
שם הג"ל, ואו יראה נפלאות מתורתו
הקדושה כל השנה או כל ימי חייו

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
לְאַמֵּר: אֲנִי יְגַבְוֶה אֱלֹהֶיךָ
אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
עַבְדִּים לֹא־יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים
עַל־פְּנֵי: לֹא־תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל
וְכָל־תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מַעֲשֵׂה
וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ: מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּיָּם
מִתַּחַת לָאָרֶץ: לֹא־תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם
וְלֹא תִעַבְדֵם כִּי אֲנִי יְהוָה יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֵל קָדָם וְעַתָּה עֹנֵן אֲבֹת
עַל־בְּנֵים עַל־שִׁלְשִׁים וְעַל רַבְעִים
לְשָׁנָיִם: וְעַשְׂתָּה חֶסֶד לְאֵלֶּיךָ
וְלִשְׁמֵי מִצְוֵי: לֹא תִשָּׂא אֲדָשֶׁת
וְעַתָּה יְהוָה יְהוָה לֵאמֹר: לֹא
אֶת־שְׁמִי לְשָׂוֵא: זָכוּר אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת
לְקַדְּשׁוֹ: שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעִשִׂיתָ
כָּל־מְלַאכְתְּךָ: וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת ל'
נַח וְנָוֶה אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲשֶׂה
כִּלְמִלְאכְתְּךָ אִתָּה וּבְנֶךְ־לְבָתְּךָ עֶבֶדְךָ
וְאִמְתְּךָ וּבְהֵמָתְךָ וּבְרֵךְ אֲשֶׁר
בְּשַׁעֲרֶיךָ: כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה
יְהוָה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ
אֶת־הַיָּם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּם וַיָּנַח
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל־פְּנֵי יְהוָה יְהוָה
אֶת־יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ: כִּפְדֵּךָ
אֶת־אֲבִיךָ וְאֶת־אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ
יָמֶיךָ עַל־הָאָדָמָה אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: לֹא תִרְצַח ס לֹא
תִנְאַף ס לֹא תִגְבֹּס ס לֹא תַעֲנֶה
בְּרֵעֶךָ עַד שָׂקֶיךָ: לֹא תִחַדְדֵם בֵּית רֵעֶךָ
ס לֹא תִחַדְדֵם אֶת־רֵעֶךָ וּבְדָוֶן וְאִמְתֹּךָ
וְשׁוֹרְךָ וְחֲמֹרְךָ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶיךָ:

שאלה:

מי קידש את כלתו בחמשה טבעות?

תשובה:

הקב"ה לישראל במעמד מתן תורה!

מקורות:

כבר ידעת שנתנית התורה לישראל בגדר חופה בין ישראל להקב"ה, כמו שנא' (הושע ב', כ"א) "וארשתך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים, וארשתך לי באמונה וידעת את ה'", הרי שנאמר במשל מתן תורה, שהקב"ה אירס את כנסת ישראל בחמשה טבעות אלו: צדק, משפט, חסד, רחמים, ואמונה. וי"א דהיינו חמש טבעות: חמשה חומשי תורה, (על רבינו בחיי ויקרא י"ב). ואיתא בגמרא תענית (כו:), "צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו וביום שמחת ליבו", "ביום חתונתו" זה מתן תורה, "וביום שמחת ליבו" זה בניין בהמ"ק שיבנה במהרה בימינו. ובגמרא ברכות (נז.) אמרו, הבא על נערה מאורסה יצפה לתורה, שנא' (דברים ל"ג) "תורה ציוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", אל תקרי מורשה אלא מאורסה.

ושלמה המלך ע"ה אמר בחכמותו "אשת חיל מי ימצא" ודרשו חז"ל (מדרש משלי פרק ל"א) "אשת חיל" זו התורה, "מי ימצא" משה מצא. וכבר הארכת בזה בפתחא דאגדתא לחיבורי שיעורי כרם יוסף קידושין, עש"ב וקחנו לכאן. וידידי הגאון רבי יוסף חיים אהב ציון שליט"א בספרו יומא דעצרתא (בפתיחה, ועש"ב), הביא מה שביאר בספר חושב מחשבות, שמתעם זה שיום מתן תורה הוי כיום נישואין של ישראל, לכן מר בריה דרבינא לא היה מתענה בו, אע"פ שהיה מתענה בכל ימות השנה (פסחים סח:), כדין חתן שמחולין לו על עוונותיו. ומצינו למפרשים שהקישו מזה לכמה עניינים, כגון היאך קיבלו את התורה בשבת, למ"ד אין מקדשין אשה בשבת (ביצה לו:), אמרו ישראל נעשה ונשמע, והלא אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה, והמהר"ם מרוטנבורג (תשב"ץ קטן סוף ס' תס"ה) כתב, נקוט כלל זה בידך, כל המנהגים של חתן וכלה אנו למדין ממתן תורה, שהש"ת היה מראה עצמו כחתן נגד כלה שהם ישראל, וביאר שמתעם זה זורקים נרות דולקים לכבוד החתן והכלה, רמז למתן תורה שנאמר בו "ויהי קולות וברקים", ושם כתב שהחתן דומה למלך, מה מלך שולחים לו מתנות אף החתן שולחים לו מתנות. והנה בכל שיר השירים ובדברי הנביאים יחוס הקב"ה עם ישראל כחתן וכלה, היא קוראתו דודי והוא יקראנה רעייתי, וכשאנו סרים מדרך התורה ממשינו לזונה כדכתיב "את צועה זונה" (ירמיה ב' כ'), "איכה היתה לזונה קריה נאמנה" (ישעיה א' כ"א), וירמיה אמר "את זנית ריעים רבים" (ירמיה ג' א'), וביחזקאל הרבה מזה. וכתבו המפרשים שזהו סוד מאמרנו בכל הברכות, "אשר קדשנו" קידושין ממש. וראה עוד בחיבורי טבעת יוסף חופה וקידושין, (דרשה א').

שאלה:

היכן מצינו שנותנים תרומה לכהן מעיר אחרת דוקא ולא בעיר של הנותן אף שהכהנים בעיר שלו מיוחסים ביותר?

תשובה:

בעיר הנדחת, אין נותנים תרומה אלא לכהן מעיר אחרת, שאם יתנהג לכהן מאותה העיר, תהיה אותה התרומה אסורה בהנאה ותיקרב.

מקורות:

סנהדרין קי"ב ע"ב, וכן נפסק ברמב"ם (הל' ע"ז פ"ד הלכה י"ד), וז"ל: התרומות שבתוך עיר הנדחת אם הגיעו ליד כהן יקבנו מפני שהם נכסיו, ואם עדיין הן ביד ישראל יתנו לכהן של מדינה אחרת מפני שהן נכסי שמים וקדושתן קדושת הגוף, ע"כ.

שאלה:

מי מחכמי ישראל הפך את הבניאס לדם?

תשובה:

רבי יוסי בן קיסמא, בשעה שהשיב לתלמידיו סימן למועד ביאת המשיח, נתן להם אות מופת, באמרו: "אם האמת כדברי הפכו מי מערת הבניאס לדם", ובאותה שעה נהפכו לדם!

מקורות:

סנהדרין דף צח ע"א, ומבואר שם שתלמידיו ביקשו ממנו אות מופת, וצ"ע איך תלמידיו ביקשו ממנו אות מופת שדבריו אמת, וכמבואר במהרש"א שם, ומאי שנא ממ"ש בגמ' (שם דף ק. וב"ב עה.) שישב רבי יוחנן ודרש, עתיד הקב"ה להביא אבנים טובות ומרגליות שהם שלושים על שלושים, וחוקק בהן עשר על עשרים ומעמידן בשערי ירושלים, לגלג עליו אותו תלמיד, שהרי אין מוצאים מרגלית בגודל ביצה קטנה של תור או בני יונה, והיאך לעתיד ימצאו אבנים טובות ומרגליות גדולות כאלה?! לימים הפליגה ספינתו בים, וראה את מלאכי השרת שיושבים ומנסרים אבנים טובות ומרגליות שהם ל' על ל' וחוקק בהן עשר ברום עשרים, אמר להם, בשביל מה אבנים טובות הללו? אמרו לו שעתיד הקב"ה להעמידן בשערי ירושלים. בא אותו תלמיד לפני רבי יוחנן, אמר לו, רבי דרוש, לך נאה לדרוש, כאשר אמרת כן ראיתי. אמר לו: ריקא! אלמלא ראית לא האמנת?! מלגלג אתה על דברי חכמים! נתן עיניו בו ונעשה גל של עצמות. וי"ל דשאני עובדא דר"י בן קיסמא שמתחילה רמז בעצמו לתלמידים שרשאים לבקש ממנו מופת לדבריו, באמרוו מתיירא אני שתבקשו ממני אות מופת. עי"ל דשאני עניין ביאת המשיח שיש הרבה זמנים שהם מסוגלים מאד לביאתו. ואולי עי"ל דמ"מ מועד ביאת המשיח שנוי במחלוקת. וי"ל דשאני אותו תלמיד שלא האמין ללא מופת, וגם לגלג על דברי רבי יוחנן. עי"ל שאף אותו האות שנתן שנהפכו מי נהר הירדן לדם, מסמל שמסירות נפש לעבודת ה' יתברך יזוד את הגאולה, וכן המים מסמלים לתורה, ואנשים יראי ה' וצדיקים שסובלים או מתים על קדושת ה'.

שמעו ותזו נפשיכם

להאזנה לשיעורי המוזכר
הרב יוסף זיי סימן טוב
שליט"א
מוזכר סדרת "כרם יוסף" על
הש"ס וסדרת "אשכול יוסף"
ע"ה"ת והמועדים

073-371-8053

לקבלת ציטוטק

והאזנה בשידור זוי:

זייג והקצי #

לזכות ידידנו האווים היקרים והנעלמים אהבני התורה

מלאים מצוות כרימון וריזום הטוב נורף כאפרסמון

כמור: ג'ע'ן ז'סיים ז'י וכמור: אהרן ז'סיים ז'י

אורך ימים ועינו זויים וכבוד אושר ועושר

בריאות איתנא ונהורא מעליא ושועב ע שמוזות וכט"ס

בכלל הברכות יריג היקר המשתדל ה"ה: שלובי ז'סיים ז'י

מוקדש ומולנח לע"ה אריהם היקרים:

סאלם אליה ז' מסעודה ז' ז'ריה ז' ז'ורג'יה ז' ז'ה

ז'סיים ז' ז'ריה ז' ז'רה ז' ז'ריה ז'ה ז'סיים מועלם ז' סלימה ז'ה

מכאל ז' ז'ודה ז' ז'ל, ז'ז ז'ן רחה ז' ז'ל, ז'ג. ז'ב. ז'ה.

"עין זויים ז'יא למוזיקים ז'ה ותמכיה מאושר"

לחזורי מכון "כרם יוסף"

דרושים

נציגים זמרים

בישיבות הקדושות

למכירת ספרי

הרב המוזכר

בישיבות

במוזיר מסובסד

ז'א לפנות לפלאפון:

054-84-60007/8